

Afscheid

Wie steeds opnieuw dezelfde fouten maakt, heeft niet genoeg geleerd.

Opnieuw kleuren de coronakaarten dieprood en neemt de crisis in omvang toe. De besmettingen stijgen hard, de ziekenhuis- en IC opnames nemen toe, de zorg is in zijn geheel overbelast en in de verpleeghuizen gaat het weer de verkeerde kant op. Er wordt steeds meer gesproken over een 'epidemie van ongevaccineerden'. Of dat waar is of niet doet weinig terzake. Uit de data blijkt dat onze kwetsbaren toch weer geraakt worden.

Ondanks alle ervaring en opgedane kennis bij eerdere golven, brengt ook deze golf vele onzekerheden. Vaccineren heeft topprioriteit, maar blijkt niet afdoende om de crisis te bezweren. Hoeveel immuniteit brengen de vaccins? Hoe lang houdt die immuniteit stand tegen de huidige Delta variant? Of tegen eventueel nieuwe varianten? Hoe gaat het straks, als de griep tegelijkertijd met SARS-CoV-2 de kop opsteekt? In vele opzichten staan we, qua onzekerheid, weer op een vergelijkbaar punt als in maart 2020, terwijl tegelijkertijd de complexiteit toeneemt. Er lijkt geen beroerder moment om de stekker uit het C19RedTeam te trekken. Wij zien dat anders.

We vormden het C19RedTeam, met name omdat we een grote mate van groepsdenken zagen tussen het Outbreak Management Team en het (demissionaire) kabinet. De doelstellingen die de overheid stelde, werden niet behaald. De aanpak leidde tot precies dát, wat de overheid wilde voorkomen: de zorg raakte overbelast, de 'kwetsbaren' werden juist hard getroffen, er ontstond geen groepsimmunitet en zicht op het virus was er te weinig. Tegenspraak was noodzakelijk.

Omdat de overheid zelf geen tegenspraak organiseerde en geen mechanisme in werking stelde om het eigen beleid kritisch onder de loep te nemen, vulden wij die leemte. Als interdisciplinair team konden we wetenschap combineren met de realiteit van de praktijk. Als geen ander hadden wij van georganiseerde tegenspraak naar samspraak willen gaan. Omdat we allen onafhankelijk zijn van de politiek, van cliëkvorming in wetenschap en instituten, we geen onderzoeksfondsen binnen hoeven te halen en of andere financiële belangen hebben bij de crisis, konden we vrijuit spreken.

Wij realiseren ons dat een team als het onze reproduceren, in Nederland welhaast onmogelijk is. Nederland is klein en de onderlinge belangen zijn te zeer met elkaar verweven. De unieke positie die wij hadden, los van knellende banden en loyaliteitsnetwerken, maakte het ons mogelijk een honderd procent onafhankelijk advies te formuleren. Niet alleen aan politici van verschillende partijen en met uiteenlopende ideologieën, maar ook in de media, waar wij veelvuldig duiding hebben gegeven aan de pandemie en journalisten van achtergrondinformatie en inzicht voorzagen.

Als wij één ding hebben bereikt, dan hopen we dat we hebben aangetoond dat een 'Red Team' als het onze - met dezelfde mate van onafhankelijkheid - tijdens crises absoluut noodzakelijk is, zeker naarmate de crisis langer duurt en aan complexiteit wint. Belangen, groepsdenken, loyaliteit en verwevenheid met politiek kunnen een objectief advies, het belang van de samenleving als geheel en onafhankelijke wetenschap behoorlijk vertroebelen.

Jaap van Dissel zei over de aanpak recent: "als het nooit fout gaat, is er misschien ook niet voldoende geprobeerd". Wij zouden willen stellen: wie steeds opnieuw dezelfde fouten maakt, heeft er niet genoeg van geleerd. Deze nieuwe fase in de pandemie vraagt om dat inzicht. Het leren van gemaakte fouten en een duidelijke visie en strategie ontwikkelen voor de nabije toekomst. Om te leren, is het noodzakelijk om groepsdenken te doorbreken. En een werkcultuur te bevorderen, die transparante reflectie over fouten stimuleert.

Een pandemie vereist van ons elkaar te willen begrijpen. Hoe staat een ander in de samenleving? Hoezeer zijn we met elkaar verbonden en welke opoffering willen we doen om onze samenleving in tact te houden? Nemen we elkaar in bescherming, of geldt hier het recht van de sterkste, of van de meest succesvolle lobby? Wij blijven bij onze visie en ons standpunt: snel, krachtig en dus ook kort ingrijpen, voorkomt schade aan de maatschappij, gezondheidsschade en spaart mensenlevens. Wij zien de vaccins niet als het magische middel dat een einde zal maken aan de pandemie. We zien wel dat een lage viruscirculatie het effect van vaccinatie zal gaan versterken, waarmee de vaccins wat ons betreft een belangrijk hulpmiddel vormen naast andere, niet farmaceutische middelen. Onze visie is onveranderd en voegt dan ook niets nieuws meer toe aan kennis en debat, het is nu aan de uitvoerders.

Tegenmacht, de menselijke maat, steeds vaker blijkt dat deze kernwaarden in onze samenleving zoek zijn. De zorg is nu echt stuk. Het kabinet heeft zichzelf vastgedraaid. Gezichtsverlies en beeldvorming lijken voor de buitenstaander een onevenredig groot aandeel te hebben in het beleid. De realiteit is dat er keuzes gemaakt moeten worden, hoe moeilijk dat ook is. Niet anticiperen op dat wat voorspelbaar is en niet leren van de ervaring die we hebben opgedaan, is de slechtst denkbare keuze.

De keuzes die nu gemaakt moeten worden, zijn fundamenteel politiek van aard. Waarbij de belangrijkste vraag is: Is het in wettelijk en ethisch opzicht verantwoord om dit virus te laten circuleren? In die discussie heeft het C19RedTeam niets te zoeken. Daarom is het tijd om de groep op te heffen. Wij zijn blij dat steeds meer nieuwe kritische 'spelers' zich in het publieke debat mengen. Het is tijd om hen aan het woord te laten.

Wij zijn dankbaar voor de bijdrage die wij hebben mogen leveren, dat we zoveel steun ontvingen onder het Nederlandse publiek en dat we een fantastisch betrokken community achter ons hadden staan die ons hielp om inzicht te vormen, nieuws en onderzoek bij te houden en ons ook in mentaal opzicht een vangnet bood. Wij hadden onmogelijk zo lang een relevante speler in het publieke debat kunnen blijven zonder hun steun.

Afscheidsgedicht

*In de sfeer van onze maandagavond meetings,
die steevast werden afgesloten met een gedicht door Bert Mulder.*

Het Catshuisoverleg was voor de strategie
Een slangenkuil die zorgde voor veel amnesie

Als je nooit fouten maakt
Heb je te weinig geprobeerd
Als je steeds dezelfde fouten maakt
heb je er te weinig van geleerd

Hoe vlakker de Spa blauw
Hoe bruisender de Spa rood

Alles is gedaan, niets helpt, doe niets
Hoe minder je vasthoudt
Aan wat voorbij kwam
Hoe groter de ruimte
Voor alles dat komt

This is the end, Beautiful friend
The end, In a desperate land